

**KISPESTI WALDORF ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA,
AMI ÉS GIMNÁZIUM
1193 BUDAPEST, VÉCSEY U. 9-13.**

**PEDAGÓGIAI
PROGRAM
2019.**

Tartalom

Tartalom	2
1. Az Intézmény adatai	4
2. Bevezetés.....	5
3. A Waldorf pedagógia alapelvei, céljai, eszközei, eljárásai	5
❖ Az egészséges fejlődés elősegítése.....	6
❖ Ismeretátadás	6
❖ Személyiségfejlesztés	6
❖ A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	7
❖ Alapvető képességek fejlesztése a Waldorf pedagógiában	7
❖ A tanár feladatai.....	8
❖ A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	9
❖ Ünnepeink és hagyományaink.....	9
❖ A szülő, a tanuló, és a pedagógus együttműködésének formái	10
❖ A szülői megállapodások.....	11
❖ Diákönkormányzat.....	11
4. A Waldorf–pedagógia gyakorlata	11
❖ Egész osztályos tanítás	11
❖ Az iskolai nap felépítése.....	12
❖ Főoktatás.....	12
❖ A ritmus szerepe a tanulásban	13
❖ Felejtés és emlékezés.....	13
❖ Az élő fogalom	13
❖ A mese és a történet fontossága.....	14
❖ A képi megfogalmazás és a képzelőerőt mozgósító nyelv	14
❖ A tankönyvek szerepe a tanításban.....	15
❖ Mindennapos testedzés programja.....	15
❖ A figyelem iskolázása a figyelem kulcsa.....	16
❖ Értékelés	16
❖ Az értékelés rendje	17
❖ Az iskolába való jelentkezés módja, a felvétel folyamata.....	18
❖ A felső tagozat gyakorlata iskolánkban.....	20
❖ A Waldorf művészeti nevelés.....	21
❖ Képzőművészet.....	22
❖ Kézimunka/kézművesség	22
❖ Drámapedagógia.....	22
❖ Zene	23
❖ Euritmia	23
❖ Környezeti nevelés	24
❖ Egészségnevelési program.....	24
5. A tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fejlesztésének programja	25
6. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	26
❖ Prevenció	26
❖ A krízishelyzetbe került családok támogatása.....	26
❖ Hátránykompenzációs feladatok.....	26
❖ Mentálhigiénés program	27
❖ Pedagógus mentálhigiéné	27
❖ A szociális háló kialakítása.....	28
❖ Princz Ildikó Szociális Ösztöndíj	28

Mellékletek – Helyi tanterv	29
Az elfogadás rendje	29
ZÁRADÉK.....	30

1. Az Intézmény adatai

Kispesti Waldorf Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Gimnázium

Alapítva: 1995.

Típusa: közös igazgatású köznevelési intézmény

OM azonosító: 035152

Működési területe: Budapest és vonzáskörzete

Alaptevékenysége: óvodai nevelés

általános iskolai oktatás

gimnáziumi oktatás

waldorf művészeti nevelés

Fenntartó: Pesti Waldorf Pedagógiai Egyesület

Székhely: 1185 Budapest, Bakonybánk u. 47/B

2. Bevezetés

1995. szeptember 10-én önálló állampolgári kezdeményezésként létrejött a Kispesti Waldorf Iskola és Óvoda. Az iskola évenkénti felmenő rendszerben 2008-ra épült ki, 12+1 osztályos, érettségire felkészítő intézménnyé. Többszöri költözés után 2001 nyara óta működünk jelenlegi épületünkben, melyet a Kispesti Önkormányzat hosszú távú bérleti szerződéssel, kedvezményes bérleti díjjal bocsátott rendelkezésünkre. Évfolyamonként egy-egy osztály működik, a Waldorf pedagógia elvei alapján, a helyi tantervben meghatározott módon.

Az intézmény saját szervezeti és működési szabályai szerint működik, alkalmazkodva a hatályos jogszabályokhoz. A munkatársak és a szülők célszerűen kialakított munkamegosztással, együttesen munkálkodnak az intézmény eredményes működéséért. Az iskola a 2011. évi CXC nemzeti köznevelésről szóló törvényben előírt kötelezettségének úgy tesz eleget, hogy Helyi Tantervét az Oktatási Miniszter által elfogadott „A magyar Waldorf iskolák kerettanterve” alapján készíti el.

(A Magyar Waldorf Szövetség által 2013. januárjában benyújtott „A magyar Waldorf iskolák kerettanterve” új NAT szerint megújított változatát az emberi erőforrások minisztere 21140-2/2013/KOIR. sz. határozatával jóváhagyta. A korábbi Waldorf-kerettanterv a 17/2004. OM (V. 20.) rendelet 2. sz. mellékletében történt kihirdetéssel 2022. augusztus 31-ig kifutó rendszerben hatályos a vonatkozó jogszabályok értelmében.)

Működési Engedélyünk, Alapító Okiratunk, fenntartói okirataink megfelelnek az aktuálisan érvényben lévő törvényi előírásoknak.

3. A Waldorf pedagógia alapelvei, céljai, eszközei, eljárásai

Alapelvünk, hogy a gyermekek testi, lelki, szellemi fejlődését egymással összhangban lévő módon segítsük a Rudolf Steiner által megfogalmazott emberismereti elvek alapján (antropozófiai embertan). Ehhez az egészséges és összetett fejlődéshez rendelődik a tananyag felosztása és a módszerek megválasztása. Célunk, hogy a fiatalok helyes önismeretre tegyenek szert, felismerjék saját lehetőségeiket, hogy az életbe kilépve szabadon kibontakoztathassák képességeiket, s beteljesítsék sorsfeladatukat. Továbbá, hogy a szociális együttműködésbe alkotó módon bekapcsolódva új élettapasztalatokra tegyenek szert, önmaguk és környezetük további fejlődése számára. Ezeket a célkitűzéseket akkor lehet elérni, ha a tanárok független intézményi környezetben dolgozhatnak, és az oktatás és nevelés a kötelezően előírt tantervektől, oktatási és nevelési céloktól és módszertani előírásoktól is nagymértékben függetlenül, az antropozófiai emberismeretből következő követelményeknek megfelelően működhet. Az oktatás és nevelés autonóm, ám átlátható működést igényel ahhoz, hogy mind a fejlődésben lévő egyén, mind az alakulóban lévő társadalom szükségleteinek eleget tudjon tenni. A fejlődés a lehető legkevesebb korlát és az emberismeretből fakadó lehető legnagyobb tudatosság együttes fennállása mellett érhető el.

❖ *Az egészséges fejlődés elősegítése*

Az iskola nevelési programjának és a tantervnek nemcsak az a feladata, hogy kísérje, támogassa a gyermekkor és a kamaszkor legfontosabb fejlődési szakaszait, hanem az is, hogy ösztönözze a fejlődéshez elengedhetetlen tapasztalatok megszerzését. Amikor az ismeretek egy meghatározott körének bevezetésénél egy bizonyos módszert alkalmazunk, azzal új képességeket, új látásmódot, új megértési módozatokat hívhatunk elő a tanulóknak. Rudolf Steiner szándékai szerint a Waldorf pedagógia feladata, hogy harmonizáló hatást fejtsen ki, mely kihat az egész emberre, a szellemi, lelki működésre és a test ritmusaira egyaránt. Modern korunk zaklatott életkörülményei között a tanítás és nevelés ebben az értelemben alapvetően gyógyító hatású is, mivel megteremti a teljes személyiség egészséges fejlődésének feltételeit. Feladatunk, hogy a gondolkodás, érzés, akarat erőit egyaránt támogassuk. Az éves, a napi és a tanórai ritmus kialakításával is a harmonikus fejlődést szolgáljuk. Az egészség olyan dinamikus egyensúly, amelyben harmoniába kerülnek a gyermekben belüli erők, és kiegyensúlyozódnak az egyén másokhoz és a világhoz való viszonyai. A nevelői munkában arra törekszik minden pedagógus, hogy a legteljesebb mértékben elhárítsa azokat az akadályokat, amelyek a gyermek belső lényét gátolják lehetőségeinek kibontakoztatásában. Továbbá, hogy a legteljesebb mértékben segítse őt szociális képességeinek kialakításában.

❖ *Ismeretátadás*

Célunk, hogy az embertani ismereteket figyelembe vevő tananyag és módszertan segítségével kísérjük, támogassuk, neveljük a gyermekeket, átadjuk ismereteinket a világról, amelybe be kell lépniük alkotó, cselekvő módon. De fontosnak tartjuk azt is, hogy ha szükséges, a tanulók képessé váljanak az esetenkénti iskolaváltásra, a középiskola végén pedig az átlagos képességű fiatal eleget tudjon tenni az állami érettségi vizsga követelményeinek.

❖ *Személyiségfejlesztés*

A gyermekek fejlődésének általános és mindenkire jellemző állomásai vannak. Feladatunk, hogy a gyermek individuális fejlődését ennek ismeretében segítsük.

A Waldorf pedagógia emberképe szerint az ember testisége mellett lelki, szellemi lény is. A személyiségfejlesztés összetett feladataiban, a fizikai test mellett az életerőket, a lelkierőt és az énerőt is fejlesztjük. Tudnunk kell, hogy mely életkori szakaszban mely területeket támogatjuk hangsúlyosan, miközben mindig, mindegyikre figyelmet fordítunk.

Az alsó tagozaton (1-4. osztály) kiemelkedő jelentőségű az egészséges ritmus, az ismétlődések, a tanárnak, mint természetadta tekintélynek a követése. Fontos, hogy a gyermekek az ismereteket ekkor művészi képekben éljék át.

A középtagozaton (5-8. osztály) a világ nagy képeinek művészi átadása, a képzeleti erők megszólítása mellett fokozatosan elkezdődik az ébredő intellektus fejlesztése is. A tekintélykövetés alaptartásába ekkor fokozatosan beleszövődnek a személyes önállóság

ébredésének árnyalatai is.

A felső tagozaton (9-12. osztály) alapvetően az individuális jellemzőkre helyezük a hangsúlyt. Elsősorban az intellektuális képességeket fejlesztjük, de továbbra is fontos a művészi megformáltság, és az, hogy a világról szóló ismeretek átadásával az ifjút a felfedezés élményéhez vezessük. Fontos, hogy az ifjú ember a világot érdeklődésre méltó helynek lássa, lelkesedni tudjon érte, és a szociális jövőbe tekintve átélhesse az ideálok átmelegítő fényét. Tudjuk, hogy a fiatal kríziseken keresztül jut el az önismeretig, s ezek által halad az önálló ítéletalkotás felé. Az iskola feladata, hogy ehhez lehetőséget biztosítson, és minél több tapasztalathoz juttassa a diákokat. A személyiségfejlesztés alapja a morális és a szociális nevelés, amely átszövi az iskolai évek valamennyi tevékenységét és teljes időszakát.

❖ *A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység*

Pedagógiánk alapvető célja, hogy a megfelelő nevelés következtében minden tanuló saját tehetségét, képességeit egyéni ritmusához alkalmazkodva szabadon kibontakoztathassa. A tanár a tanítás során figyelembe veszi az egyéni fejlődési utat, a differenciált nevelés lehetővé teszi, hogy a gyermek érdeklődésének és képességének megfelelő mélységben merülhessen el a tananyagban. Az éves munkák, önálló feladatok lehetőséget teremtenek arra, hogy a diákok saját érdeklődésből válasszanak feladatot, amelyet összetett egyéni munkában dolgoznak fel tanáraik ösztönözésével. Fontos, hogy az érettségi előtt álló fiatalember a megfelelő önismerettel rendelkezzen képességeikről, ennek kialakulását a folyamatos értékelés is segíti.

❖ *Alapvető képességek fejlesztése a Waldorf pedagógiában*

A Waldorf pedagógiában az általánosan elismert és fontosnak tartott alapvető képességeket elsajátítják a gyermekek. Az anyanyelvi kommunikáció a szóbeli és írásbeli kifejezés képességének fejlesztése és ápolása 1-12. osztályig a tanítás középpontjában áll. Az idegen nyelvi kommunikáció a nyelvtanítás alapja. Első osztálytól tanulnak idegen nyelvet a gyermekek. Megismerkednek az adott kultúrával, a versekkel, dalokkal. A közép és felső tagozaton levelező partnerekkel, cserediákokkal találkoznak, akikkel gyakorolni tudják a nyelvet. A 11. osztályos tanulók a szociális gyakorlatukat külföldön tölthetik, amikor a nyelv már készségszinten a birtokukban van. A matematikai, természettudományos és technológiai képességek azáltal bontakoznak ki, hogy ezeket a tárgyakat a Waldorf iskolákban gyakorlati oldalról közelítjük meg. Kísérletekkel támasztjuk alá a tudás használhatóságát. A digitális világban való jártasság a mai kor gyermekei számára könnyen megszerezhető. A diákok projektmunkáik bemutatásakor már készségszinten használják tudásukat és az eszközöket.

A tanulás tanulása az 1. osztályban kezdődik. A gyermekek az évek folyamán önállóan is és közösen is dolgoznak. A 12. osztály végére képesek lesznek csoportosan színre vinni egy egész estét betöltő színdarabot, valamint önállóan elkészíteni és bemutatni a Waldorf érettségijüket. A személyközi és állampolgári képességek elsajátítására a közösségi életben

van lehetőség. Vitafórumokon és a teljes nevelési folyamatban gyakorolják a diákok a konfliktusmegoldást és egymás meggyőzését, elfogadását. A vállalkozói képességek fokozatosan épülnek fel és teljesednek ki a 12. osztály végére. A globalizáció és életismeret epocha az összegzése ennek a folyamatnak. A kulturális képességek kibontakozása, a gondolatok, élmények és érzések különféle módon történő kreatív kifejezése 1-12. osztályig a gyerekek életének természetes része. A tananyag sokoldalú megközelítése, a tanár lelkesedéssel-átítatott tanítása az ösztönzője a gyermeki kreativitás kiteljesedésének.

❖ *A tanár feladatai*

A Waldorf pedagógus feladata, hogy a pedagógiai munkát művészetként gyakorolja. Ehhez el kell mélyednie a Rudolf Steiner által kialakított emberismeretben. A szaktudását újra meg újra fel kell frissítenie, önmagán átdolgoznia, és művészi képekben átadnia. A tanár elsősorban személyiségével hat a gyermekekre, ezért nagyon fontos a helyes önismeret, a fejlődésre való törekvés, önállóan és a pedagógiai kollégiumban egyaránt. A nevelés középpontjában a gyermekek megfigyelése és fejlődésük megértése áll. A tanár megfontolt előkészületek és alapos gyerekmegfigyelés útján jut el ahhoz a megértéshez, hogy az adott életkorban mire van szükség az általános fejlődés szempontjából. A felkészülésnek a gyümölcse az az intuíció, amellyel rátalál arra is, hogy az adott gyermek mit igényel éppen az adott pillanatban. A gyermekek pontos megismerése és a pedagógus szakmai felkészülése teszi lehetővé a differenciálást (tehetséggondozás, felzárkóztatás). A tanár feladata, hogy munkáját napi, epochális, és éves ritmusban megtervezze, arra egyénileg és a közösséggel együtt is visszatekintsen.

A gyermekeknek 1.-8. osztályban egy osztálytanítójuk van, azért hogy a világot egy személyiségen keresztül tapasztalják meg, mert a világot a gyermek még egységben látja. Az osztálytanító ideális esetben nyolc évig kíséri az osztályt, bár a körülmények néha mást diktálnak. Ő tartja napi két órában a reggeli főoktatást, a szaktárgyak többségét. Az osztály összetartó erejeként működik, és a folyamatosságot képviseli e többéves fejlődés során. Arra törekszik, hogy morális tekintéllyé váljék, amit elkötelezettségével, a gyermekekkel való bánásmódjával és a szülőkkel való szoros kapcsolatával tud megalapozni.

Ezt egészítik ki a szaktanárok, (nyelv, művészetek, mozgás) amennyiben az osztálytanító nem tudja vállalni e tárgyak oktatását.

A felső tagozaton szaktanárok tanítják a különböző tárgyakat, mivel a fiatalok tanáraiktól elvárják, hogy szakmailag jártasak és egyben hiteles személyiségek is legyenek, akik ideáljaikat képviselik.

Ösztönzőleg hat a tanulók belső aktivitására, ha azt tapasztalják, hogy tanáraik folyamatosan mélyítik mind saját tárgyakra vonatkozó ismereteiket, mind pedig az ember természetére vonatkozó tudásukat.

A felső tagozaton az osztálykísérő szervezi meg egy osztály életét, de a felső tagozatos kollégium közösen hordozza a felelősséget a fiatalok fejlődéséért. A diákok lehetőséget kapnak arra, hogy mentor tanárt válasszanak maguknak.

Fontos, hogy ez személyes szimpátia alapján történjen. A mentor feladata, hogy az őt választó fiatal sorsát figyelemmel kísérje. Az ifjú ember bármilyen jellegű problémával fordulhat

hozzá, tanácsaira, segítségére bármikor számíthat. Részt vesz minden mentoráltat érintő megbeszélésen, nélküle nem születet döntés. Ha a diák nem keresi fel, belátása szerint beszélgetést kezdeményez, a szaktanároknál a mentoráltjáról tájékozódik. „Az az órarend, mely minden szempontból megköti a tanár kezét, kioltja a benne élő lehetőséget, hogy a nevelés művésze legyen. Ez így nem helyes. A tanító legyen a teljes iskolai élet hajtóereje és éltető eleme.” (Rudolf Steiner)

❖ *A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok*

A Waldorf pedagógia alapértékei közé tartozik a közösségfejlesztés és a szociális érzékenység ápolása. Az iskola egy olyan szociális térben működik, amelyben a gyermek köré rendeződik a pedagógusközösség és a szülők közössége egyaránt. A szülők tevékeny részvétele az iskola fenntartásában, a megfelelő környezet kialakításában a gyermekekre a példa erejével hat.

A pedagógiának szerves részei az évkör ünnepei, amelyek kiemelt pontjai az évnak. Komoly szellemi felkészülés jellemzi ezeket az időszakokat. Az ünnepkör a gyermeket és felnőttet egyaránt bekapcsolja az év körforgásába, és közben spirituálisan és lelkileg is megerősíti egymáshoz tartozásukat.

A mindennapokban az osztálytanító és az osztálykísérő szervezi a közösségi életet. Alapvető pedagógiai célkitűzésünk, hogy a gyerekek, ifjak megélhessék: egymást segítve, egymásra figyelve találhatjuk meg saját helyünket a szociális életben. Az egyén és a közösség viszonyában fontos, hogy a versenyszellem helyett az empátia és az együttműködés kapjon hangsúlyt a nevelésben. Sok lehetőséget teremtünk arra is, hogy a gyerekek, ifjak, az iskolán kívül más környezetben, kirándulásokon, gyakorlatokon is együtt lehessenek, és sokoldalúan megélhessék a közösséghez tartozás élményét.

❖ *Ünnepünk és hagyományaink*

A Waldorf iskolákban kiemelkedő szerepük van az évkör ünnepeinek, melyek a következők:

Évnyitó ünnep – Szalagtűzés	Ballagás
Mihály ünnep	Majális
Márton ünnep	Pünkösdi készület
Advent	Áthaladás
Vízkereszt	Kicsöngetés ünnep
Farsang	Tanévzáró ünnep – János nap
Húsvéti előkészület	

Ünnepinken az iskola egész közössége részt vesz, szülők, diákok, pedagógusok és alkalmazottak egyaránt.

Iskolánk hagyományai:

Körképek

Új első osztály fogadása

Őszutó bazár

Öreg diákok találkozója

Művészeti napok

Koncertek iskolánk növendékeivel és tanáraival

Sportnap

Nyitott kapuk

❖ *A szülő, a tanuló, és a pedagógus együttműködésének formái*

A tanuló felvételével, a tanulói jogviszony létrejötte mellett, a család és az intézmény között írásbeli megállapodás születik a pedagógiai együttműködésről is. A mindennapi tevékenység során a szülők többféleképpen betekinhetnek a nevelői munkába. Már a jelentkezést megelőzően alkalmat biztosítunk, hogy a családok megismerhessék iskolánkat. Igyekszünk egy beszélgetéssorozaton bemutatni a pedagógiát, és egy ehhez kapcsolódó kiállításon a gyerekek, ifjak munkáit. A havi rendszerességgel megtartott szülői esteken az osztálytanító, osztálykísérő beszámol az osztályban folyó munkáról, annak szellemi háttéréről, ismerteti az iskola egészét érintő történéseket. Itt a szaktanárok is tájékoztatást adnak a szakórák tevékenységéről. A szülői esteken kialakuló beszélgetéseken a szülők kérdéseket tehetnek fel, megoszthatják észrevételeiket, gondolataikat. A szülői est a legfőbb színtere annak, hogy az iskolában és a családban folyó nevelés szemlélete összhangba kerüljön egymással. A fogadóórákon a szülők személyesen érdeklődhetnek gyermekük fejlődéséről. Törekvésünk, hogy minden kérdést a gyermekkel és a szülőkkel együtt személyesen oldjunk meg. Segítséget, együttműködést ajánlunk minden, a szülők és a tanulók által felvetett problémára. Az epochákat záró és a szaktanárok által lehetővé tett nyílt napokon a szülők órát látogathatnak. A felső tagozatos tanárok évente egy alkalommal a szülők és az érdeklődő felnőttek számára nyílt tanítást tartanak, ahol lehetőség nyílik a felső tagozatos munkával való ismerkedésre. Évente négy alkalommal a Körképeken az osztályok bemutatják a reggeli körök és a szakórai munka egy-egy részletét. Fontos alkalmak ezek, mert itt a kicsik újra és újra ráláthatnak az előttük lévő útra, a nagyokban pedig felidéződik mindaz, amin már keresztülhaladtak. És ugyanakkor mindenkiben erősödik az „ehhez a nagy közösséghez tartozunk” érzése. Az együttműködés szempontjából kiemelkedőek a közös ünnepek, kirándulások.

Fontos, hogy a szülők tudjanak a Waldorf pedagógia alapelveiről, hiszen az iskola pedagógiai munkája és az otthoni nevelés kiegészítik egymást. Ezt a célt szolgálják a rendszeresen tartott szülői és pedagógiai, valamint antropozófiai beszélgetések, szakmai előadások, szemináriumok. Támogatjuk az önálló iniciatívákat a diákok körében. Hangsúlyt helyezünk arra, hogy ők alakítsák ki azokat a fórumokat, amelyek keretein belül a közösségért dolgozhatnak.

Örömmel adunk teret a szülők kezdeményezéseinek a kultúra területén. Színházi esteket, hangversenyeket szerveznek a nagyteremben, fotó kört működtetnek és kiállítást rendeznek, varrótanfolyamot vezetnek stb. Fontos, hogy a Waldorf pedagógia által inspirált eleven szellemi élet hordozója legyen az intézmény.

Az intézményben folyó munka tárgyi eszközeinek, az épület karbantartásának és fejlesztésének tekintetében az együttműködés új útjait keressük a szülőkkel, és törekvéseink szerint a tágabb szociális környezettel. A szülők, mint az Intézményi Manufaktúra önkéntes résztvevői, kétkezi munkával járulnak hozzá a pedagógiai tevékenység tárgyi feltételeinek kialakításához. Az Intézményi Manufaktúra aktuális mandátumhordozója is ott ül a Vállalkozói Kerekasztalnál, ahol az intézmény fenntartásával kapcsolatos kérdéseket beszéljük meg. Vállalkozó szülők, az intézmény képviselői és a Manufaktúra alkotják azt a színteret, amely elősegíti a pedagógiai munka háttérének kialakítását a tárgyi feltételek tekintetében.

❖ *A szülői megállapodások*

A családok az Intézménybe való belépéskor egy megállapodást írnak alá, amit aztán a szülők minden tanév megkezdése előtt, augusztusban megújítanak. Ezzel fejezik ki és tudatosítják, hogy gyermekeiket a waldorf pedagógia elvei mentén szeretnék nevelni, neveltetni. Ennek időpontját az éves rend tartalmazza.

❖ *Diákönkormányzat*

2008 májusában érettségizett az első évfolyam az iskolánkban. A kis létszámú és fiatal felső tagozaton nem rögtön érett meg a diákönkormányzat gondolata, az évek során több-kevesebb lelkesedéssel és intenzitással működik a diákönkormányzat. A Waldorf-pedagógia célja, hogy a gyermek felnövekedve saját maga állította belső célok felé haladjon. Ilyen módon várjuk, hogy a diákok törekvéséből és kezdeményezéséből újra és újra megszülessen a működő DÖK.

4. A Waldorf–pedagógia gyakorlata

❖ *Egész osztályos tanítás*

A Waldorf-pedagógia az egész osztályos tanítás köré rendeződik. A frontális oktatás csoportmunkákkal és képességek szerint differenciált csoportok tevékenységével egészül ki. A differenciálás mindazonáltal mindig az egész osztályból indul ki a csoportok felé, amelyek aztán újra integrálódnak az osztály munkájába. Ideális közösségnek a különböző képességekből álló osztályt tekintjük. Az osztálytanító feladata, hogy elősegítse az osztályon belüli szociális érzékenység kialakulását, és a tanulók összetartását. Ezt a folyamatot erősíti az a folyamatosság, amit az osztálytanító állandó személye képvisel. Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a gyermekek egymástól és egymással is tanuljanak. Megtanulják egymás adottságait értékelni, elfogadni egymás gyengéit és korlátait. A szociális érzékenység és empátia ápolása, valamint az a napi tapasztalat, hogy egyéni és csoportproblémákkal konstruktívan birkóznak meg, segít a gyermekeknek felkészülni az életre.

❖ *Az iskolai nap felépítése*

Minden nap a főoktatással kezdődik, melynek hossza alsó- és középtagozaton két órás, a felső tagozaton két főtanítás-sáv van, melyek egyenként 85 percesek. Ez az integrált tanegység, az epocha, az egész tantervet átíveli.

Az epochákat a 45 perces szakórák követik, melyek művészeti és kézműves tárgyak esetében gyakran duplázódnak.

A délelőtti órákban inkább az elméleti tárgyaknak van prioritása, míg a kora délutánt általában a művészeti, kézműves, szabadtéri, sport vagy gyakorlati tevékenységekre lehet használni.

❖ *Főoktatás*

A főoktatás a Waldorf-pedagógia egyik legfontosabb sajátossága. Ezzel a mintegy kétórás foglalkozással kezdődik minden iskolai nap. A tantárgyakat általában három-négy hetes blokkokban tanítjuk. Minden osztály (1-12. osztály, 6-18 éves korig) ezt a rendszert követi.

A főoktatás elején a pedagógus minden gyerekkel kezdet fog, teljes figyelmével fordul az egyes diákok felé. Alsó- és középtagozaton ezt követi a kötetlen beszélgetés, majd a bizonyítványvers, melyet a gyermekek minden héten a születésük napján mondanak el, ezzel erősítve a versekben megfogalmazott képek jótékony hatását. A napkezdő fohász már a teljes megérkezés pillanata. Fontos része a tanításnak a ritmikus rész. Ennek tartalma függ a gyermekek korától, az osztály karakterétől, a segítségre váró nehézségektől, az évkörtől és az epochától. Segíti a tananyag elmélyítését, a teljes embert szólítja meg, aki amellet hogy gondolkodik, akar és érez is. A ritmikus rész kerülhet a fohászt követően az óra elejére, vagy a tanítási rész után, a mese (történet) elé, de lehet naponkénti külön szakóra is. Ez különösen a kicsi osztályokban fontos, (1.-3. osztályig), ahol a festve, rajzolva írás, a ritmikus számolás, a formák vagy a szótagolás kijárása, a lábbal való írás-rajzolás sok időt igényel, ugyanakkor önmagában is biztosítja a tevékenységek egészséges ki- és belégzését. A főtanítást az adott életkornak megfelelő mese vagy elbeszélés zárja. A főoktatás és a szaktárgyak témái szoros kapcsolatban állnak egymással. A tanterv követelményének és az adott osztály szükségleteinek megfelelő tananyagot, tevékenységet és feldolgozási módot az osztálytanító választja ki. A felkészülésre különös figyelmet fordít. Arra kell törekednie, hogy minden óra művészi egységet alkosson, ahol a részek összhangban állnak az egészszel. A munkát ritmus járja át. Belső összefüggés, feszes szerkezet fogja egybe, s ne pusztán logikusan felépített kapcsolaton alapuló események sorozata legyen.

Ahol az osztálytanító vezeti az epochákat arra is figyel, hogy egy adott témakör hogyan fog majd felbukkanni évekkel később, s akkor előhívja a korábban a gyermekek lelkébe helyezett képeket, és úgy építi tovább a megismerendő témát. A felső tagozat az ilyen módon élően kialakított képeket emeli a fogalmi tudatosság szintjére, és tovább tágítja a világról kialakított ismereteket. A megismerés nagy ívei itt a szaktanárok együttműködése által alakulnak ki. A felső tagozaton a fiatalok a reggeli fohász után rögtön munkához látnak, és a szaktanár által kialakított napi ritmusban dolgoznak.

❖ *A ritmus szerepe a tanulásban*

Waldorf-pedagógiában a tanulás a ritmusra épül. Az egész év egyensúlyát, az egyes évszakokhoz kötődő ünnepek teremtik meg. Az epochák sorrendjénél figyelembe vesszük az évszakokat. A növénytan például inkább a tavaszhoz illik, a matematika, a fizika a hideg hónapokhoz stb. Minden napnak és minden órának megvan a maga ritmusa. Az iskolai tevékenységek szervezésében a koncentráció és az ellazulás, a gondolati és a gyakorlati tevékenységek, a mozgás és a pihenés, a passzív és az aktív részvétel egészséges egyensúlyát valósítjuk meg.

❖ *Felejtés és emlékezés*

A Waldorf-pedagógia a tanítás során tudatosan támaszkodik a felejtés és az emlékezés ritmusára. Amit nap közben a tanítási tevékenység során átélt a gyermek, azt átviszi az éjszakába, és ott a teljes ember - a nappali tudat számára nem érzékelhető módon - átdolgozza a megkezdett témát. Másnap következik a felidézés, s amit ekkor a lényéből előhív, az már átesett egy titokzatos történeken. (A népi bölcsességnek is tudomása van erről a rejtélyes folyamatról. Ezért tanácsolja fontos döntések előtt: "...aludjunk rá egyet...") Az emberi lény életének e rendkívüli sajátossága a magyarázata az epochális oktatási rendnek a Waldorf-pedagógiában.

Vannak hosszabb periódusai is az alvásba merülésnek. Első, második osztályban formarajz, írás-olvasás, számolás epochák váltják egymást. Később egy-egy nagy témakör, például a fizika, kémia stb. éves ritmusban ismétlődik, miközben tartalma nemcsak mélyül, hanem tágul is.

A tanítási nap, a hét, az év ritmusába való behelyezkedés nem csak az egészbe ágyazottság biztonságérzetének kialakulása miatt fontos, hanem támogatja az érzelmekkel áthatott gyakorlatias emlékezet fejlődését is. A számsorok, a szorzótábla, a versek, az énekek megtanulásánál a kisebb gyermekeknél a ritmikus mozgás hozzákapcsolásával érzük el azt, hogy ne csak a fej, hanem a teljes ember emlékezzék. Az az ember, aki nemcsak gondolkodik, hanem érez és akar is.

Az akarati ember él a fantáziában is. Az ismeretek átadása a felső tagozaton is azt jelenti, hogy a logikus folyamat érzelmekkel áthatott belső képzeleti tevékenységben bontakozik ki, és nem absztrakt módon. Ha így történik, akkor az ifjú egészséges módon tudja előhívni lényé mélyéről azt, amit a pedagógus segítségével gondolkodva, érezve és akarattal átszótt fantáziával ragadott meg a világról.

❖ *Az élő fogalom*

A Waldorf-pedagógia törekvése, hogy a fejlődő gyermek vele együtt növekedő, élő fogalmak által ragadja meg a világot. A természet jelenségei, a kő, a virág, a pillangó stb. a kisgyermek számára hozzá hasonló érző, akaró lényekként jelennek meg, akik a jó és a rossz morális világában élnek. Ebből a hangulatból emelkedik ki évekkel később a gyermek számára

például a virágos növény, amely gyökereivel a sötét földbe kapaszkodik, leveleit a fényvel átjárt levegőben bontakoztatja ki ritmikusan, és virágait a hőtől izzó fénybe tárja. Majd felső tagozaton ezt a növényt az ifjú a teljes Föld ökológiai összefüggéseiben láthatja, amelynek életéért az ember morálisan felelős. A Waldorf-pedagógia célja, hogy a 12. osztály végére egy moralitással áthatott kép alakuljon ki az ifjúban az emberről, és az ő világban elfoglalt helyéről. Olyan nyitott kép, amelyet ezt követően már az életbe belépett ifjú ember a sorseseeményei és az önálló megismerő ereje által épít majd tovább.

❖ *A mese és a történet fontossága*

A Waldorf-pedagógia ember- és vilásképe szerint a gyermek lelki-szellemi fejlődése során megismétli azt az utat, amit az emberiség járt végig a különböző kulturális korszakokban. Ebből következik az, hogy minden évfolyamnak sajátos hangulata, karaktere van, és ezzel függ össze a főtanítást záró elbeszélő rész témaválasztása is: mindig az adott életkornak megfelelő történet zárja az órát. Elsőben tündérmesék, másodikban legendák és állattörténetek, harmadikban az Ószövetség, negyedikben az északi germán mitológia, ötödikben a görög mitológia történetei, hatodikban a római történetek és lovagtörténetek, hetedikben és nyolcadikban pedig nagy személyiségek, felfedezők, feltalálók élettörténetei. A felső tagozaton fontos a biográfiák, sorstörténetek bemutatása. A történetek magvát a szépirodalomból is meríthetjük. A felső tagozaton a kötelező olvasmányok választásában is a fenti szempont az irányelv.

A mese olyan archetipikus képeket nyújt a gyermek számára, amelyen keresztül el tud igazodni a világban és megérti saját tapasztalatait. Rendkívül erőteljes, magával ragadó élmény a gyermek számára egy olyan történet hallgatása, melyet a tanár saját szavaival mesél el. Nemcsak a nyelvi és megértési képességeket erősíti ez a fajta szóbeli munka, de nagyban elősegíti az öntudatra ébredés folyamatát is. A mesemondás révén a gyermekek közösségük és kultúrájuk részeseivé válnak. Segítségével fel tudják dolgozni tapasztalataikat. A pedagógus gyakran a mese nagy képei által képes segíteni a fájdalmas és nehéz tapasztalatok földolgozásában, amilyen például a valaki elvesztése fölött érzett bánat, a harag vagy a szorongás stb. A felnőtt a mese által tudja támogatni a gyermeket vagy egy egész csoportot, hogy képes legyen megbékélni saját érzéseivel. Ezen az áttételes módon gyakran a konfliktusokat és a gyermekek közti feszültségeket is könnyebben meg lehet oldani. A mese kívülről szemlélhetővé teszi azt, amin és ahogyan változtatni kell, nagy képeit könnyű befogadni, s azok a lélekben élve sokkal inkább képesek gyógyítóan hatni, mint az intellektuális moralizálás.

❖ *A képi megfogalmazás és a képzelőerőt mozgósító nyelv*

Az első évek alatt (6.-12. éves korig) fontos, hogy a gyermek egy képi világban éljen. A pedagógus ekkor érzelmetli képek által mutatja be a világot. A lélekbe helyezett képek képesek arra, hogy együtt nőjenek a gyermek változó világértelmezésével. Első, második osztályban a természeti környezet is beszélő, morálisan cselekvő világgént jelenik meg a gyermek előtt. A 9. év után ez a hangulat erőteljes színeket, hangokat, nehézséget,

könnyűséget stb. megidéző leírásokká változik, amelyekben mindig ott ragyog az üzenet, hogy: a világ szép! A 10. életév körül ébredő gondolkodás is a képek által fejlődik. Az okozatiságot a gyermek a képek áramlásának logikájában ragadja meg. Kamaszkorban a képeknek a nyelv sokrétűségére kell épülniük, hogy megteremthessék a szimbolikus jelentés szintjét.

Nemcsak történetek, természeti leírások stb. során alkalmazunk képeket, hanem gyakran feladatok megfogalmazásakor, vagy pedagógiai helyzetek megoldásakor is.

❖ *A tankönyvek szerepe a tanításban*

A Waldorf pedagógiára nem jellemző a tankönyvek használata. A pedagógus választja ki a tartalmat és a tanulási formát, amely a gyermekek adott csoportjának megfelel. Így van ez a legtöbb tantárgy esetében. A pedagógus gondos felkészülése kelti fel a tanulók világ iránti érdeklődését. Egy-egy epocha során a pedagógus megmutatja a világ valamely területét a gyermekeknek. Amit közösen átéltek, annak lényegét a felnőtt segítségével a gyermekek az epochafüzetükben feldolgozzák: írnak róla, rajzolnak. Ilyen módon az átéltek és a közös munka eredményeként készülnek el a sajátos Waldorf „tankönyvek”. Segédkönyvek, szótárak, atlaszok, vagy más kézikönyvek használata hasznos lehet, de mindig csak a pedagógus által előadottak alátámasztására használjuk. 12 éves korukra (6. osztály) a tanulók olyan olvasási és ismeretszerzési technikát sajátítanak el, amelynek segítségével önálló feladatokat tudnak elvégezni. Egyedül vagy kisebb csoportokban földolgoznak egy-egy témát, s azt bemutatják a társaiknak, vagy időnként szélesebb hallgatóságnak.

A felső tagozaton sem használunk tankönyveket, ugyanakkor a feladatgyűjtemények, szótárak, atlaszok és egyéb (tudományos) források használata gyakoribb, mint előtte volt. A fiatalok idővel elsajátítják, hogyan kell szakkönyveket használni.

❖ *Mindennapos testedzés programja*

Intézményünkben az oktatás jelentős részét tölti ki a mozgás, testnevelés. Az alsóbb osztályok főoktatását kiegészítő ritmikus rész nagy része mozgás. A diákok 1. osztálytól kezdve rendszeresen járnak a szabadba, órarendi órában séta közben természet megfigyelést végeznek, dolgoznak az iskolakertben és évente több alkalommal kirándulnak. Az alsó tagozatosok (1–4. osztályig) az év egy meghatározott idejében úszásoktatáson vesznek részt heti egy napon.

A mindenkori 5. osztály részt vesz a Waldorf Iskolák részére szervezett Waldorf Olimpián, az erre való felkészülés napi testnevelést jelent.

Minden évben megrendezzük az iskolai Sportnapot, ahol 1–12. osztályig együtt mozoghat, sportolhat, játszhat az egész iskola diáksága, nevelői, alkalmazottai.

Kiemelkedő események a tanár–diák mérkőzések, versenyek. A diákok rendszeresen részt vesznek kerületi versenyeken is, (kosárlabda, partizán bajnokság, asztali tenisz). A közép és felső tagozatosok részére minden nap a nagyszünetben lehetőség nyílik mozgásra az iskolaudvaron. Az iskola minden tanulója részére korosztályonként más-más tartalommal

lehetőség van iskolai diáksportkörön való részvételre.

❖ *A figyelem iskolázása a fegyelem kulcsa*

Az általános iskolában a ritmus, a forma, a szabályok (különösen a nap nagyobbik részét átfogó osztálytanító tekintélye) teremtik meg azokat a kereteket, amelyek között a gyermekek élnek és növekednek. A jól előkészített órák, a megfelelően változtatott tanítási módszerek a fegyelem egy magától értetődő formáját alakítják ki. Ha a gyermekek jól megválasztott ritmusban, inspiratív légkörben, megfelelő szinten dolgozhatnak, ami arra sarkallja őket, hogy fejlesszék képességeiket, akkor megteremtettük a jó értelemben vett fegyelem feltételeit. Ha a tanár maga is dolgozik saját fejlődésén és szakmailag felkészült, fontos mintaként szolgálhat a gyermekek számára. A fegyelemhez való viszonyulást a Waldorf-iskolában talán leginkább a „művészi” névvel lehetne illetni. Azáltal, hogy a tanár maga tervezi meg az óra anyagát, szabja meg a tanulók feladatait, az ő kezében van annak felelőssége is, hogy megteremtse és működtesse az osztály életének és munkájának kereteit. Tudatosan olyan teret hoz létre, mely szabadságot ad a gyermekeknek. Ebben a kreatív térben nyílik lehetőség a beolvadás és a beilleszkedés, az útmutatás és a felfedezés, a tanítás és a tanulás dinamikus összjátékára. A fegyelem erősítése a középiskolában tovább folytatódik, aminek fő hangsúlya a tudatos önfegyelem kialakítását célozza, és arra törekszik, hogy a tanulók felelősséget vállaljanak cselekedeteikért, elfogadják viselkedésük következményeit. Ha valamilyen kihágás következne be, a tanulókat olyan irányba tereljük, hogy megértsék cselekedetük minden következményét, és helyre tudják hozni az okozott kárt. A kizárás az utolsó eszköz, amivel a Waldorf-iskola él, hiszen a fiataloknak arra van szükségük, hogy a szociális közegen belül vállaljanak felelősséget tetteikért. Az elutasítással és megalázással járó elidegenedés csak rontana a helyzeten. A fiataloknak óriási szükségük van arra, hogy feszegessék korlátaikat, s ezért minden lehetőséget meg kell nekik adni, hogy ezt pozitív, konstruktív módon tehessek. Arra is szükségük van, hogy megtanulják, miként lehet az ilyen dolgokat megvitatni, és hogy egy bonyolult helyzetet több nézőpontból is képesek legyenek megérteni. A szabályok és a viselkedési előírások azt a célt szolgálják, hogy a fiatalok tisztelettel és figyelemmel vegyék körül a környezetükben lévő embereket és tárgyakat. Ezt az iskola házirendje is segíti. (Lásd ott.) Ha szabálytalanság történik, a Waldorf-iskola mindig az egyedi eset alapján mérlegel. A hangsúlyt arra a tetre helyezi, amelyik éppen megtörtént, és ügyel arra, hogy az okozott károkat mindig jóvátegyék.

❖ *Értékelés*

A Waldorf iskola egységes oktatási intézmény. Különböző képességű gyerekeket tanítunk egy osztályban. Az értékelés átszövi a Waldorf-pedagógia egészét. Azt tekinthetjük példaértékű gyakorlatnak, amikor az önmaga munkáját és eredményeit rendszeresen értékelő tanár tapasztalatokat von le a napi pedagógiai-emberi folyamatokból, és azokat visszaáramoltatja az osztálytermi munkába. A Waldorf-pedagógia az értékelést, mint a gyermek megismerésének és megértésének eszközét fogja fel.

A gyermeket mindig önmagához képest értékeljük. Minél pontosabbak és átfogóbbak a tanár megfigyelései, annál mélyebben képes megérteni a gyermeket. A gyermeknek ez az alaposabb megértése elősegíti fejlődését.

Az értékelés segíti a tanítási folyamatot, és normákat teremt. Visszajelzést ad a szülők és a tanulók számára, képet ad a tanulók hozzáállásáról, magatartásáról és képességeiről. Az értékelésnek ez a módja folyamatos párbeszédre épül a szülővel és a gyermekekkel. Az értékelés másik fajtája külső megfigyelés formájában történik, speciális eredményekre vonatkozó, mérhető adatokkal szolgál, megállapítja, hogy a tanuló mire képes és mire nem.

A gyermek inkarnálódó lény. A tanárnak fontos figyelemmel kísérnie a gyermek individualizációját, hogy miként éli meg a kulcsfontosságú fejlődési fázisokat, hogyan bírkózik meg azokkal a nehézségekkel, amelyekkel az élet szembesíti. A tanár által folyamatosan végzett megfigyelések kiterjednek a gyermek napi iskolai tevékenységére, munkájára, szociális kapcsolataira, órai jelenlétére, otthoni feladatainak elvégzésére, a vele kapcsolatos szokatlan jelenségekre – atipikus magatartás, otthoni vagy szociális krízisek, betegségek. Megfigyelésekből származó jegyzeteket kiegészítik a szaktanárok a gyermek szakórákon nyújtott teljesítményével. Az év során összegyűlt észrevételeket az osztálytanító és a szaktanárok összegzik a gyermek évvégi bizonyítványában adott jellemzésben.

❖ *Az értékelés rendje*

Félévkor és tanév végén minden gyermek szöveges bizonyítványt kap, melyet az osztálytanító, osztálykísérő, szaktanár és mentor tanár közösen ír.

A bizonyítványról másolat készül, amit az irattárban őrzünk a diákok állami bizonyítványával együtt.

Év közben a formális értékelés az órai munka, füzetmunka, házi feladatok, önálló munka, éves munka, tudáspróbák, felelés, kiselőadás alapján történik az osztályfok függvényében. A tanulók 6. osztálytól 12. osztályig a szöveges értékelés mellett százalékos értékelésben is részesülhetnek, 12. évfolyamon érdemjegyet is kapnak. A 13. évfolyamon csak érdemjegyeket kapnak a tanulók, melyek elsősorban a próbaérettségik eredményeiből származnak.

Ha a gyermek kilép iskolánkból, és más tanítási Intézményben kívánja folytatni a tanulmányait, a befogadó iskola valamint a szülők kérésére az osztálytanító és az osztályban tanító szaktanárok érdemjegyekre váltják át a szöveges értékelést. Az osztályzatra váltáshoz az alábbiak iránymutatók, a felső tagozaton (9-12. osztály) a szöveges értékelést igyekszünk ezek figyelembevételével megfogalmazni:

TELJESÍTMÉNY

- A. Kiemelkedő teljesítmény az adott tárgyban, kiválóan teljesítette a követelményeket
- B. Egyenletes, állandó teljesítmény, önállóan dolgozik
- C. Gyakran megcsillan az értés, többnyire érti, elfogadhatóan teljesít
- D. Részben tud teljesíteni, segítséggel dolgozik
- E. A diák nem tudta teljesíteni a követelményeket, elégtelen munka

RÉSZVÉTEL / HOZZÁÁLLÁS

- A. Kiváló hozzáállás, érdeklődő, erőfeszítést tesz
- B. Motivált jelenlét, tesz erőfeszítést

- C. Megfelelő hozzáállás, kielégítő erőfeszítés
- D. Változó lelkesedés és jelenlét, egyenlőtlen erőfeszítés
- E. Ritkán mutat érdeklődést, nem tesz erőfeszítést

Amennyiben a tanuló nem működik együtt tanáraival, és a szülő sem tesz erőfeszítést az együttműködés érdekében, a tanulói jogviszonyt az iskola felbonthatja.

Évisméltésre csak rendkívüli esetekben van lehetőség, ehhez az egész tanári konferencia konszenzussal hozott döntése szükséges. A nyolcadik osztályos éves munkát az osztálytanító kíséri, a felső tagozatos tanárok értékelik. Az értékelés elhangzik az Áthaladás ünnepen, és bekerül a nyolcadikos bizonyítványba is. Amennyiben a tanári kollégium nem fogadja el az éves munkát, a diák azt később megismétli.

A 12. osztály végén a fiatalok Waldorf érettségit tesznek. Munkájukat kísérőtanár követi és több kolléga szövegesen értékeli. Az értékelés egy részét a Kicsengetés ünnepen felolvassuk, és diplomát kapnak róla. A Waldorf érettségi közösségi része az osztály által létrehozott színházi előadás, melynek értékelését szintén a diploma tartalmazza. Amennyiben a diák nem teljesíti a Waldorf érettségi követelményeit, nem léphet a tizenharmadik osztályba. A 13. évben a tanulók részvizsgákat tesznek, hogy felkészüljenek az állami érettségi vizsgára. Tantárgyanként két sikeres részvizsga a feltétele a 13. év lezárásának és az állami érettségire való bocsájtásnak. Bármely sikertelen részvizsgát egyszer lehet megismételni.

Előrehozott érettségit először a 12. évben tehet a tanuló, amennyiben osztályozóvizsgákon teljesíti a gimnázium anyagát és a 13. éves részvizsgákat. Előrehozott vizsgát csak a májusi érettségien tehet.

❖ *Az iskolába való jelentkezés módja, a felvétel folyamata*

Az első osztály kialakítása

A Waldorf pedagógia és az intézményünk iránt érdeklődő szülők februárban, márciusban egymásra épülő előadásokon, beszélgetéseken vesznek részt, melyek témája: a pedagógia, az intézmény működése, szülők feladatai, ismerkedés a leendő osztálytanítóval. Fontosnak tartjuk, hogy a családok tudatosan 12 évre válasszák iskolánkat, és hogy lehetőségük legyen bepillantani abba, hogy hogyan támogatja a pedagógia a gyermekek fejlődését az egyes életkorokban. A beszélgetéseket követően kerül sor a jelentkezési lap kitöltésére, melyben a szülők gyermekük addigi fejlődését írják le. Az ezt követő iskolaérettségi eljárás célja, hogy megismerve a kisgyermeket, az osztálytanító sok szempontot figyelembe véve dönteni tudjon arról, kiket vesz fel az első osztályba. Ebben a munkában a leendő osztálytanító mellett részt vesz a fejlesztő tanár és a Kollégium több tagja is. Az intézménybe történő felvételtől illetve az elutasításról az iskola minden családot levélben értesít. Amikor összeállt az osztályközösség, sor kerül az első szülői estre, melynek célja, hogy a megszülető új szülői közösség tagjai az osztálytanító támogatásával, iránymutatásával megtegyék az előkészületeket a következő tanév elkezdéséhez. A szülők feladata az osztályterem kialakítása. Mindez lehetőséget ad arra, hogy a családok jobban megismerjék egymást, egy összetartó közösség jöhessen létre, mely a gyerekeknek biztonságot ad.

A munkák mellett egy közös kirándulás is erősítheti a közösséget, így a gyerekek az évnnyitón

már ismerősként köszönhetik egymást.

Az első osztályosok egy héttel később kezdik a tanévet, hogy az iskola közössége készülhessen a fogadásukra. Évnyitójukon körbejárják az osztályokat, mindenkitől apró ajándékot kapnak, a második, harmadik osztállyal körjátékot játszanak és közös lakomán vesznek részt. Így lépnek be iskolánk tanulói közé.

Új diák fogadása a magasabb évfolyamokon

A célunk az, hogy egységes intézményként a gyermekek fejlődését első osztálytól (sőt már az óvodától) támogassuk, kísérjük az érettségiig (12. évfolyam), de az osztályok az évek során fogadnak új diákokat is.

Az osztálytanító ilyenkor fokozott gondossággal, mérlegeléssel, felelősséggel termeti meg a jelentkező gyermeknek az osztályközösségbe történő beilleszkedésének lehetőségét. Fontosnak tartjuk azt is, hogy a meglévő osztályközösséget is figyelembe véve döntsünk egy új gyermek fogadásáról. (Szerencsésebb, ha alacsonyabb osztályfokon lép be új tanuló az osztályba, ekkor nagyobb eséllyel tud sikeresen beilleszkedni az új közösségbe és az új iskolai életbe.)

A jelentkező családokkal az osztálytanító akár több alkalmommal is beszélget, segítve őket abban, hogy döntésük megalapozott, tudatos legyen. Az osztálytanító a gyermekkel is találkozik előzetesen. Kéri a szülőktől a jelentkezési lap kitöltését, az anamnézist (az érkezés előtti életút a gyermekvállalás időszakától), és – ha van ilyen, akkor – a Pedagógiai Szakszolgálat szakértői véleményét. Mindezek ismeretében és a beszélgetések tapasztalatai alapján kilátásba helyezhet egy vendégphetet az adott osztályban, ami alatt ő és szaktanár kollégái figyelemmel kíséri a gyermek és az osztályközösség viszonyának alakulását. Minden év közben, illetve magasabb évfolyamra érkező gyermeket az iskolai fejlesztő pedagógusa is megvizsgálja egy egyéni foglalkozás keretében. Ezt követően az osztálytanító konzultál a szaktanárokkal és a fejlesztő pedagógussal, majd döntést hoz támaszkodva mindannyiuk tapasztalatára.

Ezeknek az értékelése után az osztálytanító döntést hoz, majd tájékoztatja erről a tanári kollégiumot és az adott osztályközösség szülőit.

Az általános iskolai tanulmányok befejezése, átlépés a felső tagozatra

A 8. év az osztálytanítói időszak lezárása. A diákok ebben a tanévben egyre inkább érzik a felső tagozaton tanító pedagógusok figyelmét. A szülők először a Szülői esteken találkoznak a középiskolai tanárokkal. Szülők és diákok számára pedig a második félév során személyes beszélgetésre kerül sor.

Mivel intézményünk egységes, arra törekszünk, hogy tanulóinkat a 12. osztály végéig, a Waldorf érettségiig neveljük.

A középtagozat zárásaként a fiatalok nyilvános előadáson mutatják be éves munkájukat. A tanév során elmélyednek az általuk kiválasztott témában, kutatómunkát végeznek, melynek eredményeit rögzítik. Írásbeli munkájukat egy művészi munkával is alátámasztják. Az előadásokra az osztály írásbeli és művészi munkáit bemutató kiállítás helyszínén kerül sor. Felkészülésüket az osztálytanító kíséri figyelemmel, aki, ha szükséges, segít, utat mutat. Bár a korábbi évek önálló munkái során a gyerekek nagy tapasztalatra tesznek szert.

A középtagozaton az epochákhoz kapcsolódóan kiselőadásokat tartanak, egyénileg és csoportosan is készülnek egy-egy témából, 6. osztálytól kezdve pedig éves munkájuk is van.

A 8.-os munka értékelését azonban a felső tagozatos tanári kollégium végzi. A tanév és egyben az általános iskolai évek koronája az Áthaladás ünnep – búcsú a kisdíák kortól, átlépés a felső tagozatra. Ezen az ünnepen kerül sor minden gyermek éves munkájának az értékelésére. Az ünnep létrejöttének feltételeit a szülők teremtik meg.

A más középiskolába jelentkező diákok esetében a felvételi rendben meghatározottak szerint járunk el.

❖ *A felső tagozat gyakorlata iskolánkban*

Az áthaladás ünnep után mint a felső tagozat új tagjára tekintünk: a nyolcadikosokra. Az osztálykísérő készíti elő és szervezi az egyes osztályok életét, de a felső tagozaton már szaktanárok tartják az epochákat. A kilencedik osztály egy erdészeti és egy mezőgazdasági gyakorlaton vesz részt.

A tizedik osztály új állomást jelent az ifjak életében. Itt tapasztalják meg először és fájdalmasan valódi énjüket, azt, hogy önálló feladataik lesznek a későbbi életükben, és a saját egyéni útjukat kell járniuk. Ezt a folyamatot segíti a magázódás bevezetése. A tanári kar és a diákok kölcsönösen magázzák egymást. Ezzel egy kicsit távolítják a felnőttektől a kamaszokat, hiszen fontos, hogy kiszakadjanak az eddigi szeretetteljes, de patriarchális viszonyból, rátaláljanak igazi önmagukra. Ekkor választanak a fiatalok mentortanárt, aki felé leginkább bizalmat éreznek. A mentortanár feladata, hogy figyelemmel kísérelje a diák iskolai életét, ha szükséges, tartsa a kapcsolatot a szülőkkal is. Jelen van minden olyan megbeszélésen, amely az adott gyermeket érinti.

A művészetek továbbra is támogató szerepet játszanak, az önkifejezés különböző eszközeinek elsajátítása különösen fontos. (Pl. költészet epocha, ahol verset írnak) Javasolt egy elmélyült munkára lehetőséget biztosító művészi gyakorlatot tartani, valahol a várostól távol.

A tizenegyedik osztályban nagyon fontos motívum, hogy az önálló individuumként magára talált ifjú szociális érzékenységét ápoljuk, fejlesszük, ami természetesen az önismeret egy eszköze is. A szociális gyakorlat az év csúcspontja, ahol nehéz feladatok kapcsán próbálják ki, milyen önzetlenül segítséget adni és kapni. A bátrabbaknak lehetőségük van arra, hogy külföldre, egy camphill-be utazzanak. Az útiköltséget a diák családja vállalja, ott teljes ellátást kapnak munkájukért.

A tizenkettedik év a csúc- és zárópontja a Waldorf iskolának.

Ha a fiatal oktatása és nevelése helyes módon történt, most erkölcsileg erősen és értelmileg éretten, fogékony szívvel lép a világba, hogy benne megtalálja saját feladatát. A személyiségükben önálló, szociálisan is érett fiatalok a legnagyobb próbatétel előtt állnak. Az áttekinthető, rendszerező epochák feladatainak elvégzése mellett önállóan dolgoznak fel egy saját maguk által választott témát, illetve készülnek a teljes estét betöltő színházi előadásra. Ebből tevődik össze a Waldorf érettségi.

Egész évben munkálkodnak, hogy pénzt keressenek az iskolai éveket lezáró és betetőző külföldi művészeti kirándulásra.

A Waldorf érettségi közösségi részét képezi egy egész estés színházi előadás, melynek bemutatása (általában több alkalommal) az egész iskola életében kiemelkedő esemény.

A Waldorf érettségi másik része az önálló munka írásos dolgozatának elkészítése, a művészi vagy gyakorlati munka bemutatása egy kiállításon, illetve a kettőt bemutató szóbeli

prezentáció az iskola tanárai, diákjai és a szülők, ismerősök előtt. Fontos látni, hogy egész évben elmélyülten végezték a téma feldolgozását, önálló kérdések vetődtek fel bennük, amire keresték a választ. A közönség is kérdéseket tehet fel az előadás végén. A diákok munkáját egy témavezető tanár követi, támogatja egész évben. Az éves munka teljes költsége a tanulóra és családjára hárul. A Waldorf érettséginek ezt a részét több tanár értékeli a teljes nevelői kollégiumból.

Mindezek mellett a fiatalok egész évben – egy gazdasági „projekt” keretében – adományokat gyűjtenek az tanév végi művészettörténeti tanulmányi kirándulásukhoz.

A Waldorf pedagógia szellemiségében történő nevelést a Kicsengetés-ünnep zárja. E furcsa nevet azért kapta, mert iskolánkban csak az órák kezdetét jelzi csengőszó, az utolsó állomást jelzi itt a csengő. Az ünnepen visszatekintünk eddigi útjukra és elhangzik a Waldorf érettségi értékelése. A diákok itt kapják meg Waldorf-diplomájukat, amelyet egy kerti fogadás követ. Erre az alkalomra bárkit meghívhatnak. Az ünnep körülményeinek biztosítása a szülők feladata. Néhány nappal később pedig elutaznak a záró művészettörténeti kirándulásra.

A felsőtagozat tanárai a 13. évfolyamon középszintű érettségire készítik fel a fiatalokat az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló rendelet alapján. A pedagógiai kollégium az emelt szinten való felkészítést az alábbi tárgyakból vállalja:

Magyar nyelv és irodalom	Biológia
Történelem	Fizika
Matematika	Földrajz
Angol nyelv	Vizuális kultúra
Német nyelv	

Minden tanév májusában történik a választási lehetőségek meghirdetése a 12. osztályban. Ezt követően a diákok előzetes jelentkezése alapján a Felső Pedagógiai Konferencia eldönti, hogy a következő tanévben melyik két tantárgyból lesz emelt szintű felkészítés. A 13. évet ballagással és az érettségi vizsgákkal zárjuk.

❖ *A Waldorf művészeti nevelés*

A művészeti nevelés a waldorf iskolában folyó pedagógiai munka szerves része, melyben a nevelés művészete és a művészetek tanítása egységet alkot. A tanító és a szaktanár úgy szervezi és dolgozza fel a tananyagot, hogy annak megértésében, elmélyítésében a művészeti tevékenységek is helyet kapnak. Így válhat a tanulás élménnyé és a tananyag könnyen feldolgozhatóvá. A pedagógus felkészülése során fontos, hogy művészileg is iskolázza magát. A művészetek tanítása teljessé teszi a nevelést, harmonizálja a személyiséget, az intellektust áthatva segíti a világ megértését, önmagunk kifejezését, egymás jobb megismerését. Lehetővé teszi, hogy a felnövekvő ember a világ formálójává válhasson. Iskolánkban a művészeti nevelésnek öt fontos területe van: képzőművészet, zene, dráma, euritmia és kézimunka/kézművesség. Az alsó- és középtagozaton epochákban és szakórákban az osztálytanító és szaktanárok tanítják a felsoroltakat, a felső tagozaton szakórákban, sávokban szaktanárok. A sávokban történő tanítás lehetővé teszi az epochális munkát. A napi

rendszeresség lehetővé teszi az építkezést és a folyamat végén megszületik egy alkotás.

❖ *Képzőművészet*

A gyermeket a festés és a rajzolás vezeti be a művészetek világába. Festéssel, képzőművészettel 1-12. osztályig foglalkoznak a diákok.

Az állandóan tevékenykedő kisgyermek az átélt formákat a papíron tudja megjeleníteni, ezáltal kifejlődik belső formaérzéke. Elsőként a tiszta színeket ismeri meg, s így fokozatosan kialakul színérzéke is. Az osztálytanító kezdetben rövid történeteket mesél, amelyek hallgatása során keletkezett érzéseket festik meg a gyermekek. Később saját alkotó fantáziájukból kiindulva tevékenykednek a festésórákon. A tanulók az iskolai évek során együtt élnek a színekkel és formákkal, melyek saját füzetek művészi kialakításban is megjelennek.

A felső tagozaton tudatossá tesszük az eddig megélt folyamatokat a festés- és rajzórán. A fiatalok megtanulják a fény és árnyék viszonyok megragadását, a plasztikus ábrázolást, a perspektívát, egymás megfigyelését, az emberi alak megformálását. Munka közben önmagukat és egymást is mélyebben megismerik. Szakavatott művésztanár segíti ezeket a folyamatokat. Délutáni órákban szakkörökön folytathatják a képzőművészeti tevékenységet. Megszerzett tudásukat az iskola eseményeihez elkészítendő plakátokon, saját önálló munkáikban is felhasználják (díszlet, jelmez, projekt munka). Tanulóink munkái megjelennek az országos ifjúsági képzőművészeti kiállításokon.

❖ *Kézimunka/kézművesség*

Tevékenységből és mozgásból emelkedik ki a gondolkodás és az értés; az élő gondolkodás valójában belsővé tett mozgás. A tudás és értés, amelyet tevékenységeken keresztül szereznek meg a gyerekek olyan képességek kifejlődését segíti, melyek alapvetően szükségesek ahhoz, hogy kreatív, felfedező, alkotó emberré váljanak.

A hagyományos kézműves technikák már az első évfolyamon megjelennek a kézimunkaórákon, melyek spirális rendszerben egy-egy osztályfokon tovább bonyolódnak.

A felső tagozaton bonyolultabb technikákkal foglalkoznak: kosárfonás, szövés, fazekasság, papírmerítés, könyvkötés. A diákok ráébrednek arra, hogy a művészetek és a kézművesség egymás kiegészítői. A művészeti alapanyagok és technikák gyakorlati, mesteri elsajátításával jól használható, izléses tárgyakat készítenek.

❖ *Drámapedagógia*

A Waldorf iskolában a színjátszásnak, drámatanításnak tisztán pedagógiai feladata és célja van. A gyerekek nem szerepeket játszanak, nem technikákat sajátítanak el, hanem archetípusokat jelenítenek meg. A dráma az első nyolc osztályban a tanítás szerves részeként

beépül a fõoktatásba, valamint a szakórákba is. Az osztályok évente létrehozhatnak egy színdarabot az osztálytanító vezetésével, és ezt bemutatják a Mûvészeti napokon. Az osztálytanító az osztályára fókuszálva ír, vagy választ darabot. Az egész évet meghatározó próbafolyamat legfontosabb feladata, hogy olyan szociális teret teremtsünk a gyerekek számára, ahol együttmûködhetnek, jobban megismerhetik egymást és megtanulhatják a konfliktuskezelést és a toleranciát. A darabválasztásban és a szereposztásban nagyon fontos pedagógiai cél, hogy a szereposztás eszközével segítse az egyes gyerekek fejlõdését.

A felsõ tagozaton a drámatanár vezeti a foglalkozásokat. A fiatal a felsõ tagozaton mély kríziseken keresztül próbálja megtalálni saját énjét és saját sors-feladatát; elsõsorban ezt tartja szem elõtt a pedagógus a feldolgozandó problémakör megjelölésekor. Az elsõ nyolc osztályban a gyermek képekben és érzésekben élte meg azokat a folyamatokat, amelyeket a drámatanár felsõ tagozaton már tudatosít bennük. Igyekszik megtalálni a megfelelõ improvizációs eszközöket, drámajátékokat és azokat az irodalmi mûveket, amelyek segítik a fiatalokat a helyes önismeret kialakításában, az én-keresésben és a közösségbe való beilleszkedésben.

❖ *Zene*

A zene elválaszthatatlan kapcsolatban van az ember lényével és annak fejlõdésével. Egyszerre fakad az ember legmélyebb belsõ világából (csak azon keresztül tud hallhatóvá válni), és egyben, mint egy külsõ szellemi erõ felépíti, gazdagítja és harmonizálja azt. A zene felépítménye alapvetõ hármasságában (dallam, harmónia, ritmus) az ember három lelki tevékenysége (gondolkodás, érzés, akarat) tükrõzõdik. A gyermek nevelésében tehát alapvetõ eszközünk a zene. A diákok mindennapi életének része a muzsika, hiszen reggelenként furulyáznak, énekelnek. Az osztályokban kis osztályzenekarok mûködnek. Két vagy több osztályból alkalmanként kórus szervezõdik. A zeneórákon a diákok szubjektív érzései hangot kaphatnak és érzékelhetik, átélhetik a zene lelki- szellemi minõségét is, ami morális nevelõerõvel bír. A diákok tapasztalataikat a hangszeres improvizációs órákon elmélyítik. A Mûvészeti napokon bemutatott színdarabokban is felhasználják zenei tudásukat. A zeneórák tananyagában szerepel a szolfézs és a zeneelméleti alapismeretek. Hangszert 3. osztályban választhatnak a gyerekek. Intézményünkben délutánonként tanulhatnak hegedülni, gitározni, zongorázni, csellózni és furulyázni. Zenei tudásukat koncerteken mutatják be, ahol a tanáraikkal is együtt zenélnek.

❖ *Euritmia*

„Az euritmia lélekkel áthatott, testi kifejezésformát öltõ, belsõ mozdulat.” Az euritmia egy látható nyelv, mimika nélkül. Lelkesült mozgásokkal ragadja meg a testet és összeköti a lelki-szellemivel. Ellentétben a tornával, melynek más funkciója van a test megértésében és erõsítésében, az euritmiának a lelki részvétel a célja, amelyet mozgással fejez ki. Az euritmia mozgásalapját objektív törvényszerûségek alkotják, 1-12. osztályig egymásra épül.

Az euritmia tanár szorosan együttműködik az osztálytanítóval, és az euritmia óra anyagával kapcsolódik a főoktatáshoz.

Az euritmia harmonizálja a testi-lelki-szellemet a gyermekben; a beszéd és zenei euritmia tanulása folyamán mély, élő kapcsolatba kerül a gyermek a költészettel, a zenével. A művészi munka folyamán bővülnek a kifejezési eszközeik, szépség, harmónia hatja át mozdulataikat. A közös, csoportos munkákban, egymásra való figyelmük, szociális érzékük fejlődik.

❖ *Környezeti nevelés*

A Waldorf pedagógia nagy hangsúlyt fektet a környezeti nevelésre. Az ember része a természetnek, kölcsönhatásban áll vele, vigyáznia kell rá. Az alsó tagozatos diákok órarendjében heti több alkalommal szerepel kirándulás, természet megfigyelés, kertlátogatás. Az alsó- és középtagozaton minden évben az összes évfolyamon több napos kirándulásra mennek a gyerekek. A kirándulás mindig az adott évet meghatározó epochához kapcsolódik, és a természetes környezetben valósul meg.

Az iskola épülete egy lakótelep szélén helyezkedik el. A diákok láthatják, hogy a kertváros és a lakótelep összeépülése milyen környezetvédelmi problémákat vet fel. Az iskolán belül és körül is megvalósul a szelektív hulladékgyűjtés. Iskolánk diákjai szüleikkel együtt évente többször vesznek részt szemétszedési és erdőtakarítási akciókban. Az osztálytermekben és folyosókon is szelektíven gyűjtjük a hulladékot. Az epochák felépítésében nagy hangsúlyt helyezünk a környezeti nevelésre, természet megfigyelést végzünk, a földrajz és biológia epochákban különösen nagy szerepet kap annak tudatosítása, hogy az ember és környezete egymást alakítja; elválaszthatatlanok egymástól. Az iskolakert különösen jó lehetőséget ad arra, hogy a diákok a maguk termelte növények fejlődését megfigyelhessék, részt vegyenek a kerti munkában. A felső tagozaton a természettudományos tárgyakat sok kísérlet támasztja alá, ezek a gyakorlati felhasználhatóság szempontjait tárják a diákok elé és arra nevelik őket, hogy óvják a természet kincseit, ne pazarolják erőforrásait. A diákok megismerkednek az alternatív energiaforrások felhasználhatóságával és előállításukkal, így gondolkodásuk a fenntartható környezetről átalakul.

❖ *Egészségnevelési program*

A Waldorf pedagógia emberképe szerint az ember nemcsak testi, hanem lelki, szellemi lény is. A személyiségfejlesztés összetett feladat, a fizikai test mellett az életerőt, a lelkierőt és az énerőt is fejlesztjük. Az egészségnevelés célja, hogy a gyermekek testi-lelki harmóniában juthassanak el életfeladatuk megtalálásáig.

Minden évfolyamon szerepel olyan epocha, melybe beépül az egészségnevelés; legkiemelkedőbb helyen az egészségtan epocha áll a 7. és 11. osztályban. Mivel az alsó és középtagozaton az osztálytanító minden nap találkozik a gyerekekkel, lehetősége nyílik arra, hogy figyelemmel kísérje egészségi állapotukat, és tanácsokat adhat a szülőknek szükség

esetén. Az iskolai védőnő jó kapcsolatban áll Intézményünkkel, rendszeresen figyelemmel kíséri diákjaink egészségi állapotát, konzultál az osztálytanítókkal, osztálykísérőkkel. Évente két alkalommal a kötelező iskolafogászati szűrővizsgálaton vesznek részt a tanulók. Az elsősegély-nyújtással kapcsolatos ismereteket a 7. és 11. osztályos epochákhoz kapcsolódóan sajátítják el a gyermekek. Ezeket a foglalkozásokat az iskolaorvossal együttműködve szervezzük meg.

5. A tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók fejlesztésének programja

A tanulási és/vagy magatartási zavarokkal küzdő gyermekek kiszűrése, fejlesztése az iskolában főállásban dolgozó gyógypedagógus, Extra Lesson tanár feladata, aki szorosan együttműködik az osztálytanítókkal.

Az e problémákkal küzdő gyermekek kiemelését és egyéni órákon való megsegítését, felzárkóztatását egy folyamatos megfigyelés előzi meg.

A Waldorf pedagógiában alkalmazott módszerek, a tananyag elosztása, a tanórák felépítése preventív és gyógyító hatással van az említett nehézségekre. Ezért első osztályból csak kivételes esetekben emelünk ki gyermekeket, ehelyett a fejlesztő pedagógus folyamatosan hospitál az órákon, konzultál az osztálytanítóval, és tanácsaival segíti őt a gyermekekkel való munkában, különös tekintettel a tanulási zavarokat jelző tünetekre, képességterületekre. Második évfolyamon egy egész osztályra kiterjedő szűrővizsgálatot végez a gyógypedagógus, és ez alapján az osztálytanítóval közösen kiválasztják azokat a tanulókat, akiknek egyéni, személyre szóló segítségre van szükségük. Mindemellett osztálykeretben is tovább folyik az alsó érzékek integrálását, a tanuláshoz szükséges képességek fejlődését segítő munka. Mindezen folyamatos és tudatos eljárás azért nagy jelentőségű, mert azt tapasztaljuk, hogy a mai kultúrában felnövekvő gyermekek természetes fejlődése igen sok oldalról támadva van, megnehezítve azon képességek kialakulását és megszilárdulását, amelyek hiánya tanulási és magatartási zavarok kialakulásához vezet.

Harmadik és negyedik osztályban is tovább tart ez a folyamat. A negyedik osztály végére így minden veszélyeztetett gyermek megkapja a szükséges segítséget nehézségeinek leküzdéséhez az Extra Lesson órákon.

Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy a felsőbb osztályokba járó tanulóink ne kaphatnának külön fejlesztést, amennyiben erre szükségük van. Hiszen egy-egy probléma felerősödve újra megjelenhet pl. a középtagozaton. Ekkor egy alapozó Extra Lesson munka után valamely redukációs eljárással segítjük a tanulási és magatartási nehézségek leküzdését. Ebben a munkában, ha szükséges, együtt működünk antropozófus gyermekorvossal, oszteopátával, optometristával, valamint az illetékes nevelési tanácsadóval is.

Az iskolában működő gyógypedagógus feladata az is, hogy azokat a gyermekeket, akiknek problémájukból eredően (magatartási, beilleszkedési, lelki zavarok) másféle terápiára van szükségük, a megfelelő szakemberhez tovább küldje. Így művészetterápiát, gyógyító bothmert, gyógyeuritmiát, drámajátékot javasolhat a gyermek számára.

Mindez a körültekintő és folyamatos munka segíti a veszélyeztetett tanulókat abban, hogy a tanulási és/vagy magatartási nehézségeik kialakulását egyrészt megelőzzük, másrészt

megfelelően gyógyítsuk.

A gyógyeuritmianak a megelőzésben és a gyógyításban is nagy szerepe van. A segítségre szoruló gyermekek külön foglalkozásokon vehetnek részt, ahogy a személyre szabott euritmiai mozgássor támogatja őket a nehézségek leküzdésében individuális útjukon személyiségük egyre szabadabb kibontakozásában. Intézményünkben 2014-től dolgozik gyógyeuritmista is, aki azokkal a gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozik, akiknek nehézségeik azt indokoltá teszik.

6. Gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

❖ *Prevenció*

A kisgyermeknél alsó- és középtagozaton a képek, történetek erejével segítjük az egészséges személyiségfejlődést. 14-15 éves korban tartjuk szükségesnek a külső szakemberek bevonásával végzett (drog)prevenció elkezdését, melybe nagyon fontos a szülői együttműködés is. A kívülről érkező szakemberek az elmúlt évek gyakorlata alapján külön foglalkoznak a fiatalokkal és külön a szülői körrel. A prevenció középpontjában általában véve a függőségek állnak.

❖ *A krízishelyzetbe került családok támogatása*

Az iskola szülői közössége a krízis helyzetbe került családok támogatása érdekében Segélyalapot hozott létre. A Segélyalapba az iskola újság ára, az ünnepi bazárok bevétele, és egyéb, szülők által készített kézimunkák eladásából származó bevétel kerül. Az alaphoz a nehéz helyzetbe kerülő család a Segélyalap szabályzata szerint kérelemmel fordulhat. A támogatás mértékéről a Segélyalap 5 főből álló Bizottsága a körülmények áttekintése után dönt.

A gyermekvédelmi feladatokat a gyermekvédelmi felelős az osztálytanítóval együtt végzi, a problémák feltárása után megfelelő feladatellátó szervhez irányítja a gyermeket. Szükség esetén az Intézmény jelez a kerületi Pedagógiai Szakszolgálat felé.

❖ *Hátránykompenzációs feladatok*

Intézményünkben a hátrányos helyzetű gyermekek kompenzációban részesülnek, szülői körtől is segítséget kapnak. A hátrányok kezelésével kapcsolatban a közösségi szociális munka elemei a jellemzőek. A szülői közösség többféleképpen értesül arról, ha valamely család, vagy gyermek hátrányos helyzetűvé válik, és azonnal a segítségére siet. Anyagi és mentális segítséget nyújtanak egymásnak. (egymás gyerekeit ellátják, segítenek a krízisbe kerülőnek a napi teendők elvégzésében, mozgósítják a kapcsolataikat a megoldás érdekében, lelki támaszt

nyújtanak a számára stb.)

Így biztosítja az iskola, hogy tanulmányaikat folytathassák és a tanulóközösségben maradhassanak.

Hátrányos helyzetűnek tekintjük azokat a családokat, amelyekben:

- az egyik, vagy mindkét szülőt elvesztették a gyerekek.
- tartósan beteg vagy fogyatékkal élő van a családban.
- a nálunk tanuló gyermek tartósan beteg.
- tanulási nehézségek vagy képességbeli lemaradások nehezítik a gyermek helyzetét.
- szociálisan hátrányos helyzetbe kerül a család egy krízis (munkahely elvesztése, tartós betegállomány, haláleset stb.) kapcsán.

A hátrányokból adódó esélykülönbségeket kiegyenlítjük, a kulcskompetenciák egyenlő eséllyel történő elsajátítását az intézményben biztosítjuk. A rászorulóknak anyagi segítséget kaphatnak az iskolai közösségtől. A tanulási nehézségekkel küzdő, vagy betegség miatt pótolni kényszerülő gyermekek korrepetálásokon vehetnek részt. Mivel a nevelésnél nemcsak a gyermek testi, lelki, szellemi fejlődését, hanem az egyéni fejlődési tempóját is figyelembe vesszük, megkaphatja minden gyermek a szükséges törődést, ismereteket és fejlesztést is.

A pedagógusoknak napi kapcsolata van a szülőkkel, így azonnal értesülnek a krízisekről. Az Intézmény egész közössége fontosnak tartja, hogy minden gyermek számára esélyegyenlőséget biztosítson.

❖ *Mentálhigiénés program*

Intézményünk pedagógiai programja és tanterve az ún. mentálhigiénés szempontokra épül. Minden tantárgynál, minden osztályban a gyermekek egészséges testi, lelki és szellemi fejlődése áll a középpontban. A gyermeket a szülő és a pedagógus szorosan együttműködve kíséri, neveli. Ezt segítik a szülői estek, ahol a pedagógusok a szülőkkel a gyermekeket érintő nevelési kérdésekről, a harmonikus fejlődést biztosító szemléletről, tennivalókról beszélgetnek, és az intézmény egészét érintő fórumok, ahol szintén fontos nevelési témák kerülnek előtérbe. Intézményünk kapcsolatban áll antropozófus orvosokkal, akik a pedagógusokkal együttműködve komplexen gyógyítanak, és pszichológussal, aki egyéni és családterápiákat végez.

Fejlesztő pedagógusunkkal napi kapcsolatban állunk. A tanórákon hospitálással figyeli meg a gyermekeket, felméréseket készít, és egyénfejlesztő foglalkozásokat tart a nehézségekkel küzdőknek. A tanároknak gyermekek szüleivel napi, élő kapcsolata van.

❖ *Pedagógus mentálhigiéné*

Mivel iskolánk felnőttek, gyerekek szorosan együttes közössége, ezért hangsúlyt helyezünk a felnőttek mentálhigiénéjére is:

- a pedagógusok igényeiknek megfelelően továbbképzéseken, szakmai tréningeken vesznek részt.
- minden héten megvalósul a pedagógiai konferencián belül a szupervízió, ami segíti a pedagógusokat a munkájukban.
- minden hónapban van lehetőség közös szellemi munkára, közös művészeti tevékenységre
- alkalomszerűen a pedagógusok művészeti tevékenységet (euritmia foglalkozás), belső szakmai műhelyeket szerveznek, melyek nyitottak a felnőttek számára

A Waldorf iskolák közös szakmai műhelyeket tartanak, ahol megbeszélik szakmai és mentális problémáikat.

❖ *A szociális háló kialakítása*

Intézményünkben a gyermekvédelmi felelős feladata a kapcsolattartás a gyermekjóléti intézményekkel.

A kerületi gyermekjóléti szolgálatokkal – mivel több kerületből, pest megyei településekről is járnak hozzánk gyerekek, több intézménnyel állunk kapcsolatban – jól működik a jelzőrendszer. Gyámügyi konferenciákon veszünk részt szükség esetén. Fogadjuk a nevelőszülői kapcsolattartót és beszámolunk a gyermek fejlődéséről. A családsegítő szolgálatokhoz irányítjuk a családokat, ha komplex problémamegoldásra van szükségük.

Tájékoztatunk az elérhető támogatásokról, segélyvonalakról stb.

A nevelési tanácsadókkal napi kapcsolatban állunk, szakértői véleményük alapján segítjük a gyermekeket. Igénybe vesszük logopédiai szolgáltatásukat is.

Betegség esetén kapcsolatban állunk az egészségügyben dolgozó szociális munkásokkal. Minden területen a komplex gyermekvédelemre törekszünk.

❖ *Princz Ildikó Szociális Ösztöndíj*

Minden félévben (5 hónap időtartamra) minden felső tagozatos diák megpályázhatja a Princz Ildikó Szociális Ösztöndíjat. A kérvényt írásban kell benyújtani a Felső Konferenciának az előre meghirdetett határidőig. A felső Konferencia bírálja el a pályázatokat, az eredményekről a pályázókat írásban tájékoztatja. Az elnyert ösztöndíjat egyesületi hozzájárulásként (adományként) írjuk jóvá a diákok részére.

Rendkívüli esetben soron kívül is igényelhető az Ösztöndíj. Ebben az esetben is a Felső Konferencia bírálja el a kérvényt.

Mellékletek – Helyi tanterv

A Pedagógiai program mellékletét képezi a Helyi Tanterv, mely külön dokumentumban tekinthető meg. A Helyi tantervet a Pedagógiai Kollégium évente, augusztusban felülvizsgálja, szükség esetén módosítja.

Az elfogadás rendje

A Kispesti Waldorf Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Gimnázium Pedagógiai Program elfogadásának rendje:

Véleményezésre jogosultak köre:

- Igazgatási Konferencia
- Pesti Waldorf Pedagógiai Egyesület

ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot az Intézmény Pedagógiai Kollégiuma elfogadta. A programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a Pedagógiai Kollégium folyamatosan vizsgálja, ha szükséges, módosítási javaslattal él.

A teljes Pedagógiai Program megtekinthető az iskola titkárságán, valamint felkerül az Intézmény honlapjára és a kötelező adatszolgáltatásnak megfelelően bekerül a Közoktatás Információs Rendszerébe.

A fenntartó (Pesti Waldorf Pedagógiai Egyesület) az elfogadott Pedagógiai Programot megismerte és jóváhagyta.

A Kispesti Waldorf Óvoda, Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Gimnázium Pedagógiai Programját az iskola Pedagógiai Kollégiuma 2018. augusztus 28-ai Igazgatási Konferenciáján megtárgyalta és elfogadta.

Budapest, 2018. augusztus 28.

.....

IK nevében

.....

az Egyesület elnöke (Fenntartó)

.....

igazgató